ئالاَى بەعس ئالاَى جينۆسايدو بێماڤ يە

عبدالله مەحمود
abdulla.mahmud@gmail.com

سەرۆكايەتى هەرێمى كوردستان، بڕيارى داگرتنى ئالاَى عێراقى لەسەر دامودەزگا ئيدارييەكانى كوردستان ڕاگەياند، ئەمەش كاردانەوەيەكى زۆرى لە لايەن باڵەكانى ناسيونالستى عەرەب و ناسيونال ئيسلاميەكانى عێراقەوە بەدواى خۆيدا هێنا.

ئالاَى عێراق نوێنەرەوەى چى يە؟ بۆ دەبێ دابگيرێت؟ بڕيارى سەرۆكايەتى هەرێم لەكوێوە هاتووە؟ .....ئەمانەو چەند پرسيارى تر دەبێ وەلاَم وەربگرنەوە، ئەم ووتارە هەوڵێكە لەوڕاستايەدا.

<u>كورتە پێشينەيەكى مێژوويى</u>

بۆ ئەوەى بتوانين وەلاَمێكى شياو وە لۆژيكى بەو پرسيارانە بدەينەوە، پێويست دەكات ئەگەر زۆر بەكورتيش بێت شێوەى پێكهاتنى دەوڵەتى عێراق، بەچەند دێڕێك بە بيربهێنينەوە.

مێژووى پێكهاتنى دەوڵەتى عێراق، مێژوويەكى تێكسمڕاوە، مێژووى قەوارەيەكى بەزۆر بەيەكەوە لكێنراوى دەسەلاَتێكى دەرەكييە، بەرهەمى داڕوخانى ئيمپراتۆريەتى عوسمانى وسەركەوتنى ولاَتە ئيمپرياليستيەكانى جەنگى يەكەمى جيهانە، بەدياريى كراويش عێراق بەپێى بەرژەوەندى دەوڵەتى بەريتانياى ئەوكاتەى سەركەوتوو لەجەنگدا، لەسەرەو بەبێ گوێدانە ئيرادەى دانيشتوانەكەى و پێكهێنراوە و قەوارەى پێدراوە، بەم شێوەيە ستراكتۆرى دەوڵەتى عێراق، لە سنورەكەيەوە، تادەستورەكەى، تاسيستەمى سەربازى و خوێندنەكەى، تا ئالاَكەى....تاد هەموويان لەلايەن دەوڵەتى بەريتانيەوەو بەپێى بەرژەوەندى چاوچنۆكانەى ئەوكاتەى قوتكراونەتەوە و بەسەر سەرى خەڵكى عێراقدا سەپێنراوان، تەنانەت "مەليك"يش هەر لەلايەن بەريتانياوە و لەدەرەوەى عێراقەوە هێنراوە.

عێراقيك كە دانيشتوانەكەى هيچ ئيرادەيەكيان لەسەر پێكهێنانى وولاَت و سنورەكەى و دارشتنى دەستور و ستراكتۆرى دەوڵەتدا نەبوبێت، بەهيچ شێوەيەك ناكرێت وەكو ڕەوەندێكى سروشتى لە پێكهاتنەكەى بروانرێت.

ئالاَى عێراقيش، سەربارى هەر ئاڵوگۆڕێكى ڕەمزى كە بەسەريدا هاتووە، لە درێژەى هەمان ڕەوەندى ناڕوتيندا ماوەتەوە. خەڵكى عێراق هەر وەكو چۆن لەسەرەوەو بەزۆر لەقەوارەكەدا كۆكراونەتەوە، ئاواش ئەم ئالاَو دەستورەيان بەسەردا سەپێنراوە، دەسەلاَتيش دراوەتە ئەم بەشە لە ناسيوناليزمى عەرەب كە لەڕاستاى پاراستنى بەرژوەندى ئەوكاتەى بەريتانيدا بووە.

بەدواى لەدەسەلاَت هێنانەخوارەوەى بەعس، بێگومان دەبوو هەموو ستراكتۆرى ڕژێمى بەعس، وە سەرەپاى ستراكتۆرى سيستەمەكە لە دەستورەوە، تا سيستمى خوێندن وپەروەردە، تا ياساوڕيساكان، تا ئالاَو شێوازى حوكم، لەڕيشەوە بگۆردرێت و لەجێگايدا ستراكتۆريكى تر جێگاى بگرێتەوە، بەلاَم ديسان بەوهۆيەوە كە كەوتنى ڕژێمى بەعس ديسان بەرهەمى ڕاپەرين و شۆڕشى خەڵك و تێكڕمانى

هاوسەنگی هێزی خەڵك و ڕژێم نەبوو، دیسان پێکهێنانەوەی دەوڵەتی عێراق لەسەرەوەو بێگویدانە ڕەئی و ئیرادەی دانیشتوانەکەی لەلایەن ئەمریکاو هاوپەیمانەکانیەوە، پرۆسەیەکە کەدەیانەوی بەزۆر بەسەر خەڵکی عێراقیدا بسەپێننەوە، وەکو بەریتانیای دوای جەنگی جیهانی یەکەمیش دەسەڵاتی عێراقی دوای بەعس بسپێرنەوە بەو هێزانەی کە دیسان ئەبنە پاراستنی بەرژوەندی ئەمریکاو هاوپەیمانەکانی.

کێشمەکێشی ئێستای هەر یەك لەحزب و لایەنە قەومی ودینی و تایفیەکان، بۆچرکردنەوەی دەسەڵات لەدەستی خۆیاندا، کە خەڵکی عێراقی لەبەردەم کورەی شەڕێکی سەرسەری و مەزهەبی و قەومیدا، ڕاگرتوە. بەرهەمی جەنگ و داگیرکاری و هاوکات ئەم کێشمەکێشەیە لەسەردەسەڵات.

کێشمەکێش لەسەر جۆری ئاڵاو هەڵگرتن وداگرتنی، یەکێکیتر لەوکێشمەکیشانەی دەسەڵاتە کە بەدوای کەوتنی بەعسدا تائێستا، مشت ومڕی لەسەر بووە.

بێگومان ئاڵای عێراق، هەروەکو ئاماژەم پێدا، هەرگیز ئاڵای خەڵکی عێراق نەبووەو داسەپێنراوە.پاشان بزوتنەوەی ناسیونالستی عەرەب بەدەستیەوە گرتووە.

بزوتنەوەی ناسیونالستی عەرەب لەعێراقدا، سەرباری جیاوازی ناوی سەرۆك و حزبەکانی لەدەسەڵاتدا، لەپێکهاتنی دەوڵەتی عێراقەوە، دەسەڵاتی ووڵاتی لەدەستی خۆیدا قۆرخ کردووەولەژێر ئەم ئاڵایەدا، خەڵکی عێراق گەورەترین ڕۆژڕەشی و نەهامەتی، بێپەردەترین سەرکوتی وەکو(زیندان و شکنجە، ئیعدم و گوللەبارنکردن، جینوسایدی وەکو ئەنفال و کیمیابارنکرن، ژێرخاکخستنی بەکۆمەڵ، ...تا دەگات بەوەڕێخستنی چەندین جەنگ لەوانە جەنگ لەدژی مخالفینی سیاسی، لەدژی خەڵکی کوردستان، وە جەنگی عێراق- ئیران، عێراق-کویت.... وە وەڕخستنی جەنگ بۆ گۆرینی دیموٚگرافی و جغرافی، وەڕێخستنی جەنگ لەدژی کەلتور و زمان، بەواتایەکی تر کەلتورسایدو زمان ساید.......)هەموو ئەمانە لەژێر ناوی سەروەری عێراق و ئاڵای پیروزی عێراقدا!! وەڕێخراون.

بۆیە ئاڵای عێراق بەوێنەی ڕەمزی بزوتنەوەی ناسیونالستی عەرەب، ڕەمزی گەورەترین کوشتارو بێمافی زیاتر بە سێ چارەکە سەدەی کۆمەڵگای عیراقە. هەر بەم هۆیەوە چۆن دەسەڵاتی پارێزەری ئەم نیزامە دەمێك بوو لەلایەن خەڵکی عێراقەوە لەبەردەم ناڕەزایەتی و نەفرەتی قوڵی ملیۆنی خەڵکی عێراقدا بوو، ئاواش ئەم ئاڵایە کە کوشتاری سیستماتیك و زنجیرەیی هەموو ڕۆژەی لەژێردا ئەنجام دەدرا، قیزەونترین سیماو ڕەنگ و ڕەمزی نەفرەتلێکراوی کۆمەڵگای عێراق و کوردستان بوو.

بۆیە ئەم ئاڵایە ڕەمزی دەسەڵاتی خوێناوی ناسیونالیزمی عەرەب بووە لەدژی هەموو بەهایەکی مرۆیی. پیرۆزی لای هیچ کەسێکی ستەمدیدەو ئازادیخوازی عێراقدا نەبووەو نییە.

بۆیە نەفرەت لەم ئاڵایەو خواستی لابردنی و بەئەرشیف سپاردنی، بەرلەوەی خواستی هیچ کام لەحزب و لایەن و سەروك و سکرتێری حزبەکان، بوبێت، خواستی خەڵکی عێراق کوردستان بووە.

ئەوە کە ئێستا ئاڵا دەبێتە جێگای مشت ومڕی نێوان حزب و لایەنەسیاسیەکانی ناسیونالستی" کورد و عەرەب" و ناسیونال ئیسلامی یەکانی ، ئاڵا بەوێنەی ڕەمزە کوشتاریەکەی نییە کە لەژێریا ئەنجامدراوە، ئەوەندەی کارتێکی گوشارە لەبەرامبەر بەیەکتریدا بەدەستەیەوە دەگرن.

سەرۆکی کوردستان و ئاڵا

ئەم هەنگاوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان و بارزانی بۆ داگرتنی ئاڵای عێراقی سەردەمی بەعس لەکوردستاندا، و هاوکات پێداگری لەوەی کە ئاڵای 14 تەموز لەجێگایدا دەمێنێتەوە تا ئاڵایەکی تر لەلایەن ئەنجومەنی نیشتمانی!! عێراقەوە پەسەند دەکرێت، نیشانیدەدات کە بارزانی و سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان کێشەیان لەگەڵ ئاڵای عێراقدا نییە، بەوێنەی ئاڵای بزوتنەوەی ناسیونالستی عەرەب، بەڵکو هەروەکو لەسەرەوە ئاماژەم پێداوە بەدەستەوەگرتنی ئاڵای سەردەمی بەعس بەتەنها کارتێکی تری مامەڵەیە بۆ بەشە دەسەڵاتی جێگیر لە بەغداو بەڕەسمی ناسینی دەسەڵاتیان لەکوردستان و درێژەپێدان و وەرگرتنی پسولەی یاسایی بوونی ئەم دەسەڵاتەی کوردستان لە ناوەند.

لێرەدا جێگای خۆیەتی لە بارزانی و سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان بپرسین، ئایا ئاڵای 14 تەمووز جیاوازی لەگەڵ ئاڵای سەردەمی بەعس چی یە؟ ئایا ئاڵای 14 تەموز لەکوێ و بەپێی کام بەڵگەنامە ئاڵای بەڕەسمی ناسراوە لەلایەن خەڵکی عێراق و کوردستانەوە؟ لەکوێ ڕیفراندۆمی بۆکرا؟ بێگومان ئاڵای 14 تەموز لەگەڵ ئاڵای سەردەمی بەعسدا هیچ جیاوازیەکی وایان نییەو هەردوو ئاڵاکەش ئاڵای بزوتنەوەیەکی دیاریکراون لەعێراقدا، ئاڵای بزوتنەوەی ناسیونالیزمی عەرەبی دەسەڵاتبەدەست. هەردووکیشیان لەسەرەوە وبەبێ گوێدانە ڕەئی وئیرادەی خەڵکی عێراق و کوردستان داسەپێنراون و هەردوو ئاڵاکەش ڕەمزی سەرکوت و بێماڧ و کوێرەوەری و نەهامەتی بوون.

ئاڵای سەردەمی بەعس لەم چەندساڵەی دواییدا و لەکۆتاییی شەڕی عێراق–ئێراندا ووشەی الله و اکبری لە لایەن سەرە تاوانکاری بەعس صدام حسێنەوە بۆ زیادرکرا، جگە لەو گۆرانە ئاڵای سەردەمی بەعس لەگەڵ 14 تەموز جیاوازیەکیان نەبووە.

بۆیە بڕیاری بارزانی وسەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان بۆداگرتنی ئاڵای سەردەمی بەعس لەکوردستان، و بەدوای چەند ئامانجی دیاریکراوەوەیە.

ئاڵای سەردەمی بەعس کە ئێستا لای بارزانی و سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان نەفرەتلێکراوە!! هەرئەو ئاڵایە لەساڵی 1991 لەکاتی گفتوگۆی بەرەی کوردستانی لەگەڵ بەعسدا بەسەر سەیارەی هێزەکانی بەعسەوە هەڵکرابوو کەلەگەڵ هێزی پێشمەرگە لەناوشارەکاندا سەرکوتی ناڕەزایەتی و خۆپیشاندانەکانی خەڵکیان دەکرد، وە هاوکات بارزانی خۆی بانگەوازی سوپای بەعسی بە ئاڵای عێراقەوە کردووە بۆ شەڕی لەگەڵ یەکێتی نیشتمانیدا، لەوانەش واوەتر ئاڵای سەرکوت و بێماڧ ڕژێمەکانی ئێران و تورکیا چەندین جار لەلایەن یەکێتی و پارتی یەوە پەلکێش کراوەتە کوردستان و بەسەر ناوچە سنوریەکان وتەنانەت قوڵایی کوردستانی سوتماك و ئەنفالکراو و وێرانکراوی دەستی بەعسدا، شەکاوەتەوە.

ناسیونالیزمی کورد بەگشتی بارزانی و سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان بەتایبەتی، هەرکات بەپێویستیان زانیبێ ئاڵای بەعس و بزوتنەوەی ناسیونالستی عەرەبیان، هێناوەتە کوردستان و لەسەر بارەگاکانیان شەکاوەتەوە کاتیکیش بە پیویستیان زانیبێت وەکو ئەم ماوەیە ئەڵێن ئەبێ لەکوردستان دابگیرێت.

ئەم بانێك و دووهەوایە، لای خەڵکی کوردستان تازە نییە. و ئامانجی بارزانیش لەو بڕیارەی ڕۆشنە، بارزانی لەلایەکەوە ئەم دەورەیە ئاڵا وەکو کارتی بردنەپێشەوەی ملمڵانێ ی ناسیونالیزمی کورد لەگەڵ دۆستە هاوپەیمانەکانی لە حکومەتی ناوەندیدا لەبەغدا دەباتە پێشەوە. لەلایەکی تریشەوە دەیەوێ

لەڕێگای ئەم پەیامەیەوە ناڕەزایەتی یە هەمەگیرو ڕووڵەپێشەکانی خەڵکی کوردستان بە ڕووی برسێتی و بێماڤ و نەبونی خزمەتگوزارەیە کۆمەڵایەتیەکان و فەساو گەندەڵیدا، ئیحتیوا بکات و سەرنجی خەڵکی کوردستان لەسەر کێشەو خواستە بەرهەقەکانی خۆی بگوازێتەوە سەر ئالاّو کێشمەکێشەکانی خۆیان لەگەڵ باڵەکانی تری ناسیونالیزمی عەرەب و ئیسلامی سیاسی. لەم نێوەشدا خەڵکی کوردستانیش وەکو زەخیرەی ئەم کێشمەکێشە بەکاربهێنێت.

تائەوجێگایەش بارزانی دەڵێت دەبێ ئالاّی کوردستان لەجێگای ئالاّی حزبی لەسەر دام ودەزگا ئیداری و حکومیەکانی کوردستان هەڵبکرێت، دەبێ بڵێن، ئەوەش کە بەئالاّی کوردستان ناودەبرێت، ئالاّی کوردستان نییە، و ئالاّی بزوتنەوەو کەلتورێکی دیاریکراوی کۆمەڵگای کودستانە" بزوتنەوەی ناسیونالیزمی کوردە" و هی سەردەمی کۆماری مهابادە.

ئەم ئالاّیە هەرگیز تەعبیر و ڕەمزی خەڵکی کوردستان نییە، ئەگەر بارزانی دەیەوێت ئالاّیەك هەبێت کە تەعبیر لە واقعیەتی سیاسی و کۆمەڵایەتی وپێکهاتەی دانیشتوانی کوردستان بکات، ئەمە بەر لەهەموو شت لەگرەوی جیابونەوەی کوردستان لەعێراق و پێکهێنانی دەوڵەتێکی سەربەخۆدایە، و دەوڵەت پێش مەرجی ئالاّیە.

ئەوکاتە کە خەڵکی کوردستان بوون بەخاوەنی دەوڵەتی خۆیان، ئەوکاتە دەکرێت ئالاّیەك ببێتە ئالاّی خەڵکی کوردستان، کە خەڵکی کوردستان لە ڕیفراندۆمێکی ئازادانەدا دەنگیان پێدابێت و تەعبیر لەواقعیەتی کومەڵگای کوردستان بکات.

خەڵکی کوردستان هاوکات لەگەڵ بردنە پێشەوەی ناڕەزایەتیەکانیان، بۆ دابین کردنی خواستە بەرهەقەکانی خۆیان لەئاوو کارەبا، ڕێگاوبان و شوێنی نیشتەجێبوون و بەرزکردنەوەی موچەکانیان و گێرانەوەی سەروەتی دزراوی خۆیان لەلایەن بەرپرسی ئەحزابەکان و بەرگرتن بەدزی و تالاّنی و داسەپاندنی ئازادیە سیاسیەکان و توردانی ئالاّی جینۆساید ناسیونالیزمی عەرەب ... دەبێ ئەم خەبات و ناڕەزایەتیانەیان لەگەڵ تێکۆشان و خەبات بۆجیاکردنەوەی کوردستان و پێکهێنانی وولاّتێکی سەربەخۆ لێکهەڵپێکن و ئەوکاتەش کۆمیسیۆنێکی شارەزا ڕابسپێردرێت بۆ ئامادەکردن و هەڵبژارنی ڕەنگ و شێوەی ئالاّیەکی مۆدیرن، کە تەعبیری واقیعی لەپێکهاتەی سیاسی و کۆمەڵایەتی وناسنامەی ئینسانی خەڵکی کوردستان بکات وپاشان لەڕیفراندۆمێکی ڕەسمیدا خەڵکی کوردستان پەسەندی بکەن. ئیتر ئەمە ئالاّی کوردستان دەبێت.

4-9-2006